

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН

У статті розкрито сутність інвестиційної привабливості підприємства, визначено основні зовнішні та внутрішні фактори впливу на неї. Виявлено ряд проблем, що спричиняють низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств. Встановлено необхідність формування та застосування мотиваційного механізму для підприємств, що сприятиме прийняттю ефективних інвестиційних рішень. Доведено, що такий механізм повинен враховувати динаміку та мінливість сучасних інноваційних умов функціонування підприємств.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, мотиваційні фактори, інноваційні зміни, мотиваційний механізм.

MOTIVATIONAL FACTORS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENTERPRISES IN CONDITIONS OF INNOVATIVE CHANGES

The article deals with the essence of investment attractiveness, the main external and internal factors influencing it are identified. The number of problems that cause low investment attractiveness of domestic enterprises are revealed. The necessity of formation and use the motivational mechanism for companies that promote the acceptance of effective investment decisions is established. It is proved that such mechanism should take into account the dynamics and variability the modern innovative conditions of functioning enterprises.

Keywords: investment attractiveness, motivational factors, innovative changes, motivational mechanism.

Вступ. Розвиток та підвищення результативності функціонування вітчизняних підприємств є і буде залишатися одним з найбільш гострих економічних питань сьогодення, вирішення якого повинно здійснюватися в різних напрямках та на різних рівнях на основі комплексу обґрунтованих та раціональних засобів. Враховуючи процеси, що відбуваються в економіці України, які вносять постійні корективи в інвестиційну діяльність вітчизняних підприємств, одним з пріоритетних завдань у даному напрямі є подолання несприятливого інвестиційного клімату, що склався в реальній сфері економіки України, і, відповідно підвищення інвестиційної привабливості конкретних підприємств тієї чи іншої галузі.

Підкреслимо, що для успішного залучення інвестицій необхідно формувати інвестиційну привабливість підприємства таким чином, щоб створювати умови для використання інвестицій із забезпеченням максимального економічного та соціального ефекту від їх реалізації при дотриманні встановленого рівня інвестиційного ризику. Також для збільшення притоку інвестиційних ресурсів з усіх джерел фінансування необхідно удосконалити весь організаційно-економічний механізм інвестування, у тому числі методичне обґрунтування оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Потенційним інвесторам та іншим учасникам інвестиційного процесу потрібна об'єктивна й комплексна інформація про інвестиційну привабливість підприємств в Україні. Це потребує проведення ґрунтовних досліджень у напрямі визначення факторів, показників інвестиційної привабливості підприємств, а також формування пропозицій щодо її підвищення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості знайшли висвітлення у наукових працях вітчизняних і зарубіжних економістів: І.А. Бланка, О.А. Андраша, У.Ф. Шарпа, Б.М. Щукіна, Л.В. Осецького, А.А. Пересади, Т.В. Майорова та ін. У працях цих та інших авторів розглядаються різні сутнісні аспекти інвестиційної привабливості підприємств, що зумовлює відмінність у поглядах щодо підходів до виділення факторів, які її визначають.

Відзначимо, що у багатьох роботах наголошується на необхідності оцінки взаємозв'язків між рівнем інвестиційної активності та інноваціями. Також багато уваги приділяється фінансовим інвестиціям, зокрема ролі міжнародних інвестицій у забезпеченні зростання економіки України. У працях інших дослідників відображаються питання щодо створення систем управління та організації інвестиційного менеджменту, розробки інвестиційних стратегій, формування інвестиційних ресурсів та обґрунтування інвестиційних проектів.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Не зважаючи на велику кількість підходів до висвітлення питань щодо інвестиційної привабливості підприємства та не применшуючи важливості існуючих результатів економічних досліджень, слід зазначити, що єдина точка зору щодо проблем визначення та забезпечення інвестиційної привабливості підприємств відсутня, а питання виокремлення мотивуючих факторів у даній сфері, залишаються недостатньо опрацьованими.

Постановка завдання. Зрозумілим є те, що економічна та політична криза загострила проблеми пошуку внутрішніх і зовнішніх джерел інноваційних ресурсів для формування сприятливого інвестиційного

клімату в Україні. Саме тому, метою статті є визначення теоретичних складових та чинників впливу на інвестиційну привабливість підприємства в умовах інноваційних змін, що відбуваються як на рівні держави, так і самого підприємства.

Виклад основного матеріалу. Саме поняття інвестиційної привабливості підприємства дуже багатогранне і трактується неоднозначно. Систематизувавши точки зору, представлені в економічній літературі щодо визначення даного поняття, можна виділити кілька основних підходів (рис. 1).

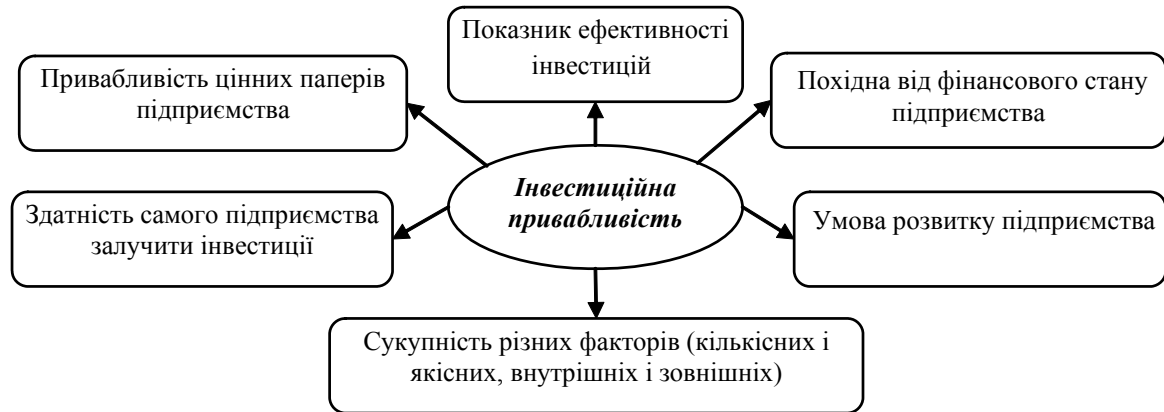

Рис. 1. Підходи до визначення інвестиційної привабливості (сформовано на основі [2, 3, 4])

Відзначимо, щоб підприємство було інвестиційно привабливим, воно, перш за все, повинно мати стабільне зростання показників діяльності та високий рівень менеджменту, що виражається, зокрема, через вартість акцій, динаміку її зростання. На жаль, вітчизняні підприємства частіше за все не відповідають даним вимогам, відчуваючи постійний брак власних фінансових ресурсів та працюючи із застарілими потужностями, (якщо мова йде про виробничі підприємства), що значно погіршує інвестиційний потенціал підприємства для інвесторів. Це означає, що на даному етапі розвитку України питання залучення інвестицій в будь-яку сферу народного господарства є надзвичайно важливим. Саме тому питання інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств дедалі стає все більш актуальним [5].

Для того щоб адекватно і ефективно управляти інвестиційною привабливістю підприємств, необхідно вміти максимально точно оцінювати вплив окремих чинників інвестиційної привабливості. Оскільки в різних наукових джерелах не існує однозначного визначення чинників впливу на інвестиційну привабливість підприємств, то необхідно провести аналіз, який допоможе встановити чітку структуру інвестиційної привабливості підприємств [4].

Багатоаспектною і неоднозначною є проблема виявлення чинників, які найбільшою мірою враховували б сутнісні характеристики досліджуваної категорії. Найбільш поширеним і широко застосовуваним є поділ таких чинників на дві групи: зовнішні (опосередкованого впливу) і внутрішні (безпосереднього впливу) (рис. 2). Вважаємо, що для підприємства більш вагомими є фактори безпосереднього впливу, адже саме завдяки ним воно здатне самостійно впливати на свою інвестиційну привабливість, хоча й важливість та вплив зовнішніх факторів є очевидною.

Важливо відзначити, що всі перелічені вище чинники будуть мати позитивний вплив лише в тому випадку, коли на рівні держави буде сформовано відповідний мотиваційний механізм для суб'єктів господарювання, що сприятиме прийняттю ними ефективних інвестиційних рішень. Для цього необхідно врахувати наступне:

- високий рівень конкуренції на світовому ринку інвестицій в умовах поширення фінансової глобалізації вимагає побудови вираженої та дієвої системи інвестиційних стимулів;
- наявність значного розпорошеного інвестиційного ресурсу у вигляді особистих заощаджень обумовлює потребу посилення інвестиційної активності фізичних осіб;
- пріоритетність завдань технологічної модернізації потребує доповнення інвестиційної політики спеціальними заходами стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання;
- держава спроможна позитивно впливати на інвестиційну динаміку як шляхом створення умов і правил діяльності, так і через збільшення обсягів державного інвестування, що водночас вимагає посилення його цільової спрямованості [7].

Підкреслимо, що на інвестиційну привабливість конкретного суб'єкта безпосередньо впливають економічні умови функціонування й розвитку відповідної галузі. Крім того, через привабливість підприємства як складової частини інвестиційної привабливості галузі виявляється узагальнена характеристика щодо перспективності, вигідності, ефективності та мінімізації ризику вкладення інвестицій. Нині існує необхідність обґрунтування й розробки заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств, що зумовлює створення економічні, організаційні, фінансові та правові умови для ведення

вітчизняними підприємствами розширеного відтворення як за рахунок власних ресурсів, так і залучених інвестицій [8].

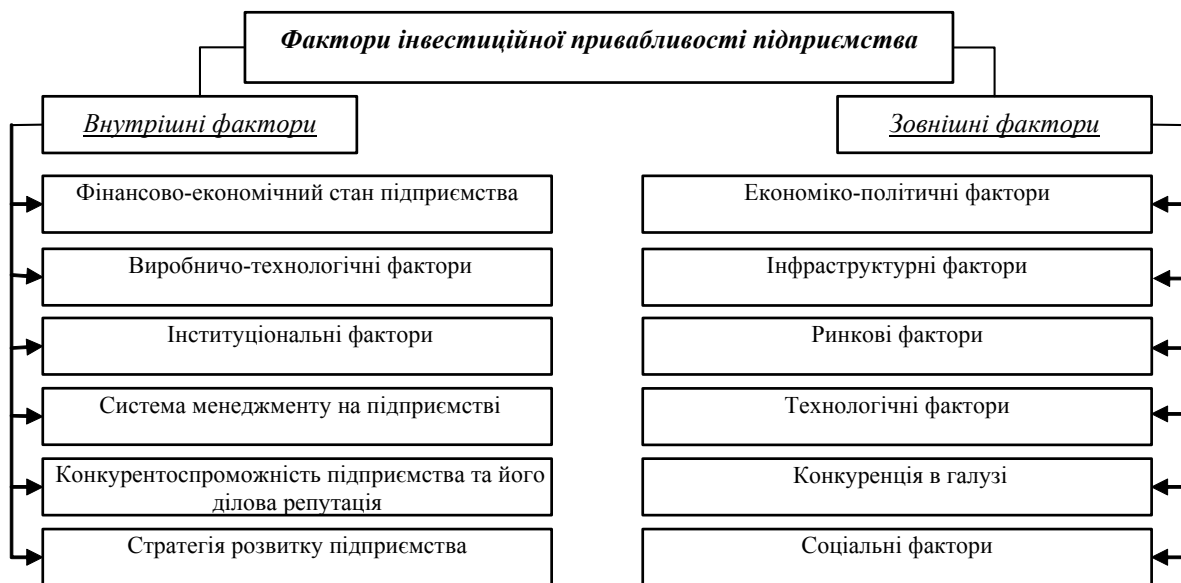

Рис. 2. Фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства (сформовано автором на основі [2–6])

Висновок. Отже, враховуючи результати проведеного дослідження, можна сказати, що особливої уваги серед складових інвестиційної привабливості заслугоує група мотиваційних чинників за специфікою впливу на інвестиційну привабливість. Ці чинники характеризують збутову інвестиційну привабливість, стратегію розвитку, дослідження та розширення ринків, експортну діяльність тощо. За умов розвитку ринкових відносин в Україні однією з першочергових для будь-яких підприємств стає проблема зміцнення своїх позицій у ринковому середовищі та залучення інвестиційних ресурсів. Особливо актуальною вона є для промислових підприємств, які за умов трансформації форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків згідно з тенденцією глобалізації, що викликає зміну ринків постачальників та споживачів, потребують розроблення методологічного забезпечення, яке відповідатиме адекватно сучасним умовам господарювання і сприятиме активізації інвестиційної діяльності виробничо-економічних систем.

Література

1. Олійничук В. М. Рівні інвестиційної привабливості підприємств: фактори впливу та резерви підвищення / В. М. Олійничук // Сталий розвиток економіки. – 2014. – № 1. – С. 136–142.
2. Жихор О. Б. Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкт управління / О. Б. Жихор, М. М. Москвич // Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики. – 2012. – Вип. 2. – С. 118–123.
3. Бословяк С. В. Факторы инвестиционной привлекательности предприятия как основа совершенствования методического инструментария ее оценки / С. В. Бословяк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2015. – Вип. 1(1). – С. 113–115.
4. Гончаров В. М. Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та фактори впливу / В. М. Гончаров, М. М. Білоусова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Сер.: Економічні науки. – 2012. – Вип. 4. – Том 3. – С. 31–35.
5. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання [Електронний ресурс] / О. В. Короткова. // Ефективна економіка. – 2013. – № 6. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_54
6. Ильина Е. А. Факторы, влияющие на уровень инвестиционной привлекательности предприятий / Е. А. Ильина // Вестник НГУЭУ. – 2013. – № 1. – С. 105–111.
7. Ящук Д. Л. Чинники впливу на інвестиційну привабливість акціонерних товариств [Електронний ресурс] / Д. Л. Ящук // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2013. – № 36. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/6734/7531>
8. Стариченко М. А. Інвестиційна привабливість як економічна категорія / М. А. Стариченко // Економіка та управління АПК. – 2013. – Вип. 10. – С. 174–179.

Надійшла 10.11.2016; рецензент: д. е. н. Васильківський Д. М.